

Reviderad 2020-05-29
Ansvarig Gunnel Håkansson

Folktandvårdens uppdrag och ersättningsystem

1. Bakgrund

Statskontoret har genomfört en kartläggning av regioners ekonomiska redovisning av tandvården. Från 2012 ska en särredovisning göras som tydliggör och särskiljer Region Hallands roll som beställare respektive utförare av vård.

2. Grundläggande förutsättningar

Det övergripande målet för tandvården är en god tandhälsa och tandvård på lika villkor för hela befolkningen. Tandvården ska vara av god kvalitet med god hygienisk standard och lägga särskild vikt vid förebyggande åtgärder. Tandvården ska utföras i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Helhetssyn, kontinuitet, kvalitet samt tillgänglighet utgör grundstenar i vården.

Verksamheten ska bedrivas i enlighet med tandvårdslagen och övriga lagar eller förordningar som är tillämpliga för verksamheten och i enlighet med av Socialstyrelsen utgivna föreskrifter och anvisningar, samt enligt överenskommelser som träffats mellan SKR och staten.

Folktandvården ska genom effektiva hälsofrämjande, förebyggande och vårdande insatser av god kvalitet förbättra och utjämna olikheter i munhälsa hos den halländska befolkningen. Åtgärder som står till buds för att förbättra munhälsan och minska ojämlikheter är

- Hälsofrämjande insatser
- Förebyggande insatser vid identifierad sjukdomsrisk
- Tandsjukvårdande och rehabiliterande insatser vid konstaterad sjukdom

Folktandvårdens verksamhet ska bedrivas i enlighet med intentioner och de grundläggande principerna i vägledning för ”God vård” som utarbetats av Socialstyrelsen vilket innebär:

- Kunskapsbaserad och ändamålsenlig vård
- Säker vård
- Patientfokuserad vård
- Jämlig vård
- Effektiv vård
- Vård i rimlig tid

3. Uppdragets omfattning – Målgrupper

- Allmäntandvård till barn och ungdom
- Specialisttandvård inom ortodonti till barn och ungdom
- Vuxentandvård som omfattas av det särskilda tandvårdsstödet
- Allmäntandvård till vuxna

- Folkhälsoarbete
- Kliniskt utvecklingsarbete

Allmänt

För vårdtjänsterna gäller att dessa ska utformas på ett sätt som står i samklang med tandvårdslag, socialstyrelsens författningssamlingar, nationella vårdriktlinjer, SBU-rapporter, nationella riktlinjer för vuxentandvård och andra nationella styrdokument. Region Hallands lokalt fastställda policyprogram och riktlinjer ska följas och implementeras i verksamheten.

Prioriteringar

Vid resursbrist ska tandvården till enskild patient erbjudas enligt följande rangordning

1. Akuttandvård inklusive helgjour
2. Barn- och ungdomstandvård från eget upptagningsområde
3. Nödvändig tandvård, tandvård som led i en sjukdomsbehandling och tandvård vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning
4. Friskstandvård och reversionstandvård för vuxna med hög risk
5. Friskstandvård och reversionstandvård för vuxna med låg risk
6. Icke akut tandvård för nya vuxna vårdsökande

Folktandvården har ansvar för att resurserna fördelas över länet i enlighet med ovanstående rangordning. Utgångspunkten ska vara likvärdig tillgänglighet till tandvård i hela länet.

Tillgänglighet

Akuttandvård till såväl barn som vuxna ska kunna erbjudas inom 24 timmar utefter en bedömning av tillståndets allvarlighetsgrad. Till akuta tillstånd räknas i första hand infektiösa tillstånd av olika genes, blödningar efter operativa ingrepp samt traumatiska tandskador som kräver omedelbart omhändertagande.

De vuxna som så önskar ska erbjudas vård. Detta innebär inte att omedelbar tandvård behöver utföras utan patienten kan ställas på väntelista om inte patienten har akuta besvär.

Slutansvar

Folktandvården har slutansvar för tandvård till hela befolkningen i Region Halland vilket innebär:

- Ett områdesansvar för alla barn och unga vuxna 0-23 år. I Kungsbacka kommun har Folktandvården Kolla områdesansvaret inom Onsala upptagningsområde. För centrala Kungsbacka och Särö i Kungsbacka kommun har områdesansvaret upphandlats.
- Tillse att god tillgänglighet till akutvård finns i hela länet
- Tillse att god tillgänglighet för patienter som omfattas av det särskilda tandvårdsstödet finns i hela länet.
- Tillse att tillgänglighet till allmäntandvård för vuxna finns inom rimligt avstånd

För genomförande av uppdraget erhåller folktandvården ersättning enligt särskilda anvisningar.

3.1 Allmäntandvård för barn och ungdom

Allmäntandvård barn och ungdomar

Tandvård som utförs av allmäntandläkare på allmäntandvårdsklinik. Vården ska inriktas på att förhindra och bota sjukdom och att behandla de skador som uppstått. I ansvaret ingår således undersökning, förebyggande tandvård, sjukdomsbehandling och rehabiliterande tandvård. Målsättningen är att uppnå ett estetiskt och funktionellt tillfredsställande bettförhållande. Verksamheten skall bedrivas så att en god vård skall kunna ges i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer för god tandvård

Akuttandvård ingår i vårdansvaret.

Allmäntandvårdsortodonti

Ortodonti som utförs av allmäntandläkare på allmäntandvårdsklinik. Ingår som en del i allmäntandvårdens uppdrag

Allmäntandläkaren har det övergripande ansvaret för övervakning av barns och ungdomars bettutveckling. Tandläkaren ansvarar för att bettavvikelse upptäcks och vid behov visas för ortodontist så att indicerad behandling kan sättas in vid optimal tidpunkt.

Inkluderar interceptiv ortodonti, d.v.s. åtgärder som utförs i syfte att bryta en för patienten ogynnsam bettutveckling och skapa förutsättningar för en normal utveckling. Med interceptiv ortodonti menas åtgärdande av frontala inverteringar, korsbett/ korsbitningar, slipningar, luckhållare och cross elastic.

Inkluderar även enklare apparatbehandling. Extraktioner och viss apparatbehandling ingår i allmäntandvårdserättningen.

Generella kollektiva insatser

Tandhälsoinsatser på gruppnivå. Systematisk förebyggande tandvård som ges till grupper av individer. Sprida grundläggande kunskaper och en ökad förståelse om sambandet mellan munnen och övriga kroppen samt om levnadsvanornas betydelse för munhälsan/hälsan. Kollektiva insatser på BVC, förskola och skola, ett exempel är fluorsköljning.

Folktandvården ansvarar för att alla barn 0-2 år som är bosatta i Region Halland eller stadigvarande vistas i regionen (asylsökande) erbjuds en hälsoinriktad tandvårdsinformation enligt Råd och anvisningar för barntandvård i Region Halland. Om vårdnadshavare söker tandvård för barnet eller om barnet hänvisas från barnavårdscentral/läkare ska erforderlig vård utföras enligt fastställda riktlinjer.

För barn och unga vuxna 3-23 år som är bosatta i Region Halland eller stadigvarande vistas i regionen (asylsökande) och som inte aktivt valt annan vårdgivare (privat) för sin regelbundna tandvård ansvarar folktandvården för en regelbunden hälsoinriktad tandvård.

Vården ska planeras och utföras enligt Råd och anvisningar för barntandvård i Region Halland

Folktandvården ska ge tandvård till asylsökande barn och ungdomar 0-23 år. Vården ska ges enligt samma principer som gäller för barn och ungdomar som är bosatta i Region Halland

3.2 Vuxna som omfattas av det särskilda tandvårdsstödet

Vuxentandvård som finansieras av Region Halland

- Nödvändig tandvård ska erbjudas dem som omfattas av personkretsen för den uppsökande verksamheten.
- Tandvård ska erbjudas dem som har behov av särskilda tandvårdsinsatser som ett led i en sjukdomsbehandling under en begränsad tid (S1 - S12, S15).
- Tandvård ska erbjudas enligt stödet för ”Tandvård vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning”

Nödvändig tandvård

De personer som bedöms tillhöra personkretsen för uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård ska förses med ett intyg, som utfärdas och distribueras av Region Halland.

Vid nödvändig tandvård ska patientens behandlingsbehov sättas i relation till hans eller hennes allmäntillstånd. (SFS 1998:1338)

Målet med tandvården skall vara att den skall medverka till en påtaglig förbättring av förmågan att tillgodogöra sig föda. Om allmäntillståndet hos patienten inte medger någon mer omfattande behandling skall denna i stället inriktas på att motverka smärta och obehag.

Led i sjukdomsbehandling

Initiativet till den odontologiska behandlingen kommer från läkare som remitterat patienten till tandvården för undersökningar, utredningar och eventuella behandlingar innan, i samband med, eller efter att olika medicinska ingrepp skall företas. Den odontologiska utredningen och/eller behandlingen avser svara på en medicinsk frågeställning eller är en väsentlig förutsättning för den medicinska behandlingen.

Exempel på sådan tandvård är att infektionsfrihet i munhålan och tänderna skall föreligga innan transplantationer av olika organ ska genomföras.

Tandvård vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning

Personer som har stora svårigheter att sköta sin munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling på grund av en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning kan ha rätt till tandvård till hälso-och sjukvårdsavgift.

3.3 Allmäntandvård till vuxna

Befolkningsansvar

Att aktivt stödja en positiv hälsoutveckling hos individer och grupper samt stödja en jämlik hälsoutveckling i befolkningen som därigenom bidrar till god tandhälsa. Landsting och regioner har ansvar för att de som är bosatta inom regionen erbjuds en god tandvård. Att ge vård samt förebyggande vård liksom att sprida grundläggande kunskaper och en ökad förståelse om sambandet mellan munnen och övriga kroppen samt om levnadsvanornas betydelse för munhälsan/hälsan.

Sistahandsansvar

Alla vuxna som söker tandvård ska erbjudas undersökning och behandlingsförslag. Ansvaret omfattar att alla invånare kan få tandvård i akuta situationer, att erbjuda tandvård till personer som har svårt att klara sitt tandvårdsbehov pga ekonomiska eller sociala skäl eller som är särskilt vårdkrävande pga ålder, sjukdom eller funktionshinder

Att ta emot patienter som medför extra tidsåtgång pga kommunikation med sociala myndigheter, språksvårigheter etc.

Att vid akuta besvär ta emot patienter även om dessa inte kan betala vid behandlingstillfället eller har en skuld till vårdgivaren. Ingen får nekas akuttandvård.

I uppdraget ligger att tillse att tillgänglighet till tandvård finns i hela länet och att akuttandvård kan erbjudas inom rimlig tid och på rimligt avstånd.

Akuttandvård till såväl barn som vuxna ska kunna erbjudas inom 24 timmar utefter en bedömning av tillståndets allvarlighetsgrad.

De vuxna som så önskar ska erbjudas vård. Detta innebär inte att omedelbar tandvård behöver utföras utan patienten kan ställas på väntelista om inte patienten har akuta besvär.

Folktandvården ska aktivt arbeta med att utveckla "Frisk tandvård" till förstahandsvalet. vid övergång från den kostnadsfria barntandvården till vuxentandvård samt att aktivt verka för att vuxna som idag betalar för sin tandvård enligt åtgärdsbaserad taxa väljer Frisk tandvård som modell för sin regelbundna tandvård.

Folktandvården ska ge tandvård till asylsökande vuxna. Vården ska ges enligt de riktlinjer som gäller i Region Halland.

Ersättning för tandvårdbehandling inom vuxentandvården sker enligt regelverk för tandvårdsförsäkringen och finansieras genom patientsättning och försäkringsersättning. Utifrån övergripande regelverk för tandvårdsförsäkringen och en nationell referensprislista beslutar Region Halland om en tandvårdstaxa som gäller för Folktandvården i Halland.

För uppdraget att säkra tillgänglighet på lika villkor i hela länet erhåller folktandvården ersättning enligt särskilda anvisningar.

3.4 Folkhälsoarbete

Folktandvården ska bedriva en verksamhet med tydligt hälsoorienterat fokus. Ett hälsofrämjande arbetssätt handlar även om insatser riktade till dem som ännu inte uppvisar några sjukdomstecken och stärka den enskilde patientens förmåga till att själv ta ansvar för en god hälsa.

För genomförande av uppdraget erhåller folktandvården ersättning enligt särskilda anvisningar.

4. Kvalitet och patientsäkerhet

Folktandvården ska aktivt delta i Region Hallands övergripande kvalitets och patientsäkerhetsarbete. Regionövergripande policydokument, riktlinjer mm ska anpassas och implementeras i Folktandvårdens verksamhet.

5. Kompetensförsörjning - Introduktion ny personal

Flertalet nyexaminerade tandläkare och tandhygienister startar sin yrkesverksamhet i folktandvården. Till skillnad från läkarutbildningen finns inget motsvarande AT-år för tandläkare. För en bra introduktion till yrkeslivet krävs ett väl utvecklat och strukturerat introduktionsutbildning/handledning.

Folktandvården har ett ansvar för introduktion och klinisk träning av nyexaminerade tandläkare och tandhygienister.

Folktandvården ersätts för angivna uppdrag enligt en modell som övergripande består av

- Uppdragsrelaterade ersättning
 - Områdesansvar allmäntandvård (barn och vuxna)
 - Rekrytering och inskolning av nya medarbetare
- Produktionsrelaterad ersättning
 - Allmäntandvård barn och ungdom. Kapitationsersättning
 - Specialisttandvård ortodonti barn och ungdom. Kapitationsersättning
 - Behandling av patienter som omfattas av landstingets tandvårdsstöd
 - Enligt tandvårdstaxa
 - Asyltandvård
 - Tolk och sjukresor